

Právo občana být „off-line“ by mělo získat ústavní garanci, shodli se na tom účastníci dnešního semináře v Senátu (07.06.2023)

7.6.2023 - Jitka Chalánková | Senát PČR

„Každý má právo znát svá práva a uplatňovat je jemu dostupným a přístupným způsobem,“ je přesvědčená Jitka Chalánková. Podle ní by proto občan neměl být státem nucen využívat elektronické sítě ani úložiště, aniž by mu zůstala jiná, jemu dostupná alternativa. „Nové moderní technologie potřebujeme, jejich rozvoj může zrychlit a zúčelnit chod státu a komunikaci s občany. Na druhou stranu je nelze lidem vnucovat a je třeba dbát na to, aby každý měl svobodu komunikovat se státem jemu dostupnou cestou. Jinak bude mnoha lidem hrozit sociální vyloučení,“ říká Jitka Chalánková.

Přesto zdůrazňuje, že její záměr není veden snahou ochránit pouze seniory nebo lidi bez přístupu k moderním technologiím. Právo žít off-line a bez zanechání digitální stopy by mělo být ústavně chráněno v univerzální rovině.

To potvrzuje i výkonný ředitel Iuridicum Remedium a právní expert **Jan Vobořil**. *„Digitalizace s sebou přináší základní otázku, nakolik může stát nutit občany do využívání digitálních služeb. Řada lidí má z různých důvodů problém pracovat s novými technologiemi, jiní občané pak zase odmítají konkrétní technologická řešení třeba proto, že často dostatečně nechrání jejich osobní údaje.“* Veřejná správa by podle Vobořila měla respektovat skutečnost, že zde bude vždy řada občanů, pro něž musí existovat nedigitální cesty oboustranné komunikace se státem či samosprávami. *„V opačném případě bude problém digitálního vyloučení důležitým zdrojem sociální nerovnosti a rozdělení společnosti. Věříme, že náš seminář přispěje k posílení debaty o legislativním řešení problému digitálního vyloučení, který je veřejnou správou bohužel podceňován.“*

To, že digitální vyloučení není teoretický problém, ale dopadá na konkrétní lidi a jejich životy, potvrdili na semináři zástupci malých a středních podnikatelů, seniorských organizací i sociálních pracovníků.

„Digitální vyloučení není problémem jen neuživatelů, značná část mladších ročníků se potýká s podobnými problémy jako neuživatelé, protože digitální technologie nepoužívají často nebo je neumí používat dobře,“ zaznělo například od sociologa **Petra Lupače** z Katedry sociologie FF UK, který upozornil, že čím více se budou informační technologie stávat výlučnou infrastrukturou komunikace a přístupu k informacím, tím více budou neuživatelé či slabší uživatelé znevýhodněni.

Diskuze se zúčastnil také docent Katedry ústavního práva PF UK **Jan Kudrna**, který se vyslovil pro otevření diskuze o tom, jak zabránit, aby digitalizace nepřiměřeně zasahovala do života lidí. Upozornil také na ztrátu osobního kontaktu mezi občanem a úředníkem, který má povinnost upozornit na chybu v podání; to digitální komunikace neumí. Na semináři vystoupili i náměstek ministra pro legislativu **Ondřej Profant** a předseda Českého helsinského výboru **Václav Vlk**.

Připravovaný návrh senátorky Chalánkové by mohl obsahovat práva platit své peněžité závazky vůči státu, kraji nebo obci, požadovat svou mzdu či plat v hotovosti, ale také například bariéru pro plošné zavádění datových schránek, pokud je zákon nezavede z důvodu výkonu konkrétního kvalifikovaného povolání (např. u advokátů nebo notářů).

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=3596>